

Monumentnummer*: 521169

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **02 september 2002**
Kadaster deel/nr **82684/154**

*Woonplaats** **Tilburg** *Gemeente** **Tilburg** *Provincie** **Noord-Brabant**

Locatiennaam **Tilburg** *Locatieomschrijving* **Fietskelder Heuvel**

*Kadastrale gemeente** **Tilburg** *Sectie** **M** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **12711**

Omschrijving**

Inleiding

STANDBEELD in Neo-Classicistische stijl van Koning Willem II uit 1852. Ontwerp van Edouard Francois Georges (1817-1895). Het beeld is gemaakt voor het Buitenhof in Den Haag en is daar onthuld in 1854. Het beeld is 3.60 meter hoog, met voetstuk mee is het 8,45 meter groot.

Kort na het overlijden van de koning in 1849 is er een wedstrijd uitgeschreven voor een standbeeld, waarop zeven inzendingen zijn binnengekomen. Het bekroonde ontwerp van Georges is in Parijs door Simonet gegoten. Ter gelegenheid van de onthulling van het standbeeld in Den Haag is een penning geslagen. In 1922 is besloten het beeld van het Buitenhof te verwijderen. De gemeente Tilburg koopt het standbeeld dan voor f 1000 aan, en herplaatst het in 1924 in het centrum van de stad. Bij de onthulling in 1924 is Koningin Wilhelmina aanwezig. Ter herinnering worden in een loden doos een oorkonde, twee boeken over Willem II en twee loden afdrucken van de eerder genoemde penning ingemetseld. Deze zijn in 1996 verwijderd en vervangen door een lap-top met cd-rom. Koning Willem II had een speciale band met Tilburg. Hij verbleef er graag en veel. Op 3 april 1849 stierf hij in het hart van Tilburg in een woonhuis naast zijn paleis, nu Raadhuis. Aanvankelijk werd het beeld met de voorkant naar het zuiden geplaatst. Nu staat het beeld met zijn voorkant naar het noorden gericht. Sinds de restauratie van 1996 is het beeld omgedraaid en staat met de sokkel op een betonnen pilaar met console, die vanuit de onderliggende fietsenkelder tot ca. 1.50 meter boven het pleinniveau omhoogrijst en gaat

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

door het plafond van de kelder. Een achzijdige glazen doorzichtige voet onder de sokkel rond de pilaar omgeven door vier hardstenen treden zorgt overdag voor daglicht in de kelder, 's nachts straalt de voet van het standbeeld kunstlicht uit. De doorzichtige voet met pilaar en kelder behoren niet tot het monument.

Omschrijving

Het bronzen standbeeld staat op een Bremer zandstenen sokkel. Het toont de koning staand als opperbevelhebber van het leger. Op de hoekpunten van de sokkel bevinden zich vier allegorische vrouwenfiguren, waarvan de betekenis gezien de verschillende beschrijvingen niet helemaal eenduidig is. De vrouw linksvoor met scepter en kroon op een kussen verbeeldt het koningsschap, de vrouw rechtsvoor met een schrijfstift in de rechterhand en een boek in de linker de wetgeving of geschiedenis, de vrouw linksachter met de hoorn des overvloeds en enige geldstukken de weldadigheid of welvaart en de vrouw rechtsachter, die een beeldje van Pallas Athena lauwert, de kunstbescherming of de zege.

De vierkante zandstenen sokkel staat op twee rondgaande hardstenen treden, die rusten op de betonnen pilaar met console van de fietsenkelder. Rechts op de sokkel is in reliëf de Nederlandse leeuw afgebeeld, met het zwaard tussen zijn voorpoten. Daarboven zijn de namen gegrift van de veldslagen waaraan de koning heeft deelgenomen; dit zijn in Spanje: Badajoz, Vittoria, Ciudad-Rodrigo en Salamanca en in België: Quatre-Bras, Waterloo, Hasselt en Leuven. Op de tegenoverliggende kant van de sokkel is het Koninkrijkswapen aangebracht. De voor- en achterzijde van de sokkel bevatten elk de opdracht van het gedenkteken, respectievelijk in het Nederlands en het Latijn: "aan Koning Willem II. Het Nederlandsche volk M.D.CCC.LIII" en "regi. Gulielmo secundo. populus. hoc monumentum. p.c. M.D.CCC.LIII". Een lauwerkrans aan elke zijde van de sokkel verwijst naar de aan de Koning toebedachte "onsterfelijke roem".

Waardering

Het standbeeld van Koning Willem II is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de culturele ontwikkeling van Tilburg, in het bijzonder de wijze waarop de herinnering aan het koningshuis werd levend gehouden. Tevens is het van belang als bijzondere uitdrukking van de technische en typologische ontwikkeling van de openbare standbeelden. Het heeft architectuurhistorisch belang vanwege de vooraanstaande plaats in het oeuvre van de beeldhouwer Georges, de esthetische kwaliteiten van het ontwerp en het bijzondere materiaalgebruik. Het is van belang vanwege de bijzondere betekenis wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling van de stad en het land.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Gedenkteken(D)

Functie

Gedenkteken(D6)